

29 באפריל 2025 | ערב יום הזיכרון לחללי מערכות ישראל ונפגעי פעולות האיבה תשפ"ה

החללים נעלמים: הסיכון הגובר לאובדן החטופים החללים בעזה

אזהרת טריגר: הקריאה במסמך עלולה לעורר תחושות קשות, מצוקה רגשית או תגובה טראומטית.

תקציר

מאז 7 באוקטובר 2023 מוחזקים ברצועת עזה 35 חטופים-חללים, אזרחים וחייילים, אשר לא הושבו לקבורה. הזמן שחלף מאז מעלה חשש ממשי שאובדנם ייעשה בלתי הפיך. נייר עמדה זה מתריע כי ככל שחולפים השבועות, כך גדל הסיכון שלא ניתן יהיה לאתרם, לזהותם ולקבוע את נסיבות מותם. מדובר בסכנה מוחשית לאובדן היכולת להשיבם לקבורה – ולפגיעה קשה בזכויות האנושיות והמוסריות של המשפחות: הזכות לדעת מה עלה בגורל יקיריהן, הזכות להחזירם לקבורה בכבוד, והיכולת להתאבל באופן שאינו נקטע או נשאר תלוי באוויר. פגיעה זו מערערת את עיבוד האובדן ומחלישה את האמון במחויבות המדינה כלפי אזרחיה ונופליה.

המסמך סוקר שני ממדי סיכון מרכזיים. הראשון הוא אובדן מודיעיני: המידע על מיקום החללים מצוי בידי יחידים שעלולים להיהרג או להיעלם, ללא תיעוד. השני הוא הרס סביבתי הולך ומעמיק: תנאים קשים במנהרות תת קרקעיות, חשיפה לחום, הצפות, קריסות ומעורבות של בעלי חיים, אשר פוגעים בשלמות השרידים ומקשים על איתורם וזיהוים.

מן ההיבט הפורנזי, עיכוב בהחזרת החללים עלול למנוע ביצוע בדיקה פתולוגית תקפה, ולפגוע אנושות באפשרות לקבוע סיבת מוות, לברר את נסיבות ההחזקה והפגיעה או להצביע על אחריות פלילית. ממצאים רפואיים-משפטיים חיוניים למימון הליכים ולהצגת האמת בפני הציבור והמשפחות. בהיעדרם, לא ניתן יהיה להבטיח חקירה תקפה או גיבוש מסקנות מבוססות בעתיד.

יתר על כן, אי השבת החללים פוגעת באתוס הלאומי של אחריות כלפי נופלים, מחלישה את האמון הציבורי במוסדות המדינה ונתפסת כבגידה מוסרית של המדינה במחויבותה. תחושת בגידה זו עלולה להוביל לפגיעה מוסרית – גורם מערער אמון, המחמיר פגיעות אישיות וקהילתיות ומקשה על שיקום חברתי.

השלכות נפשיות נוספות כוללות שכול מושהה, תחושת אובדן עמום, בלבול סביב מועדים וטקסים ופגיעה בתפקוד. משפחות רבות מתמודדות עם סימפטומים של חרדה, דיכאון, חוסר שינה והחמרה במצב הבריאותי. המצב החריג שבו אדם מוכרז כחלל אך לא מובא לקבורה יוצר עומס רגשי מתמשך, ובמקרים מסוימים מוביל להחמרה של מחלות קיימות ואף לאובדן חיים.

נייר העמדה מדגיש כי **כל עיכוב בהשבת החטופים החללים מעזה עלול להוביל לאובדן מעשי של חלקם**, ולפגוע באופן בלתי הפיך ביכולת לזהותם, להבין את נסיבות מותם ולאפשר למשפחות קבורה ראויה. מעבר להשלכות הפורנזיות והמשפטיות, מדובר במבחן ליכולתה של המדינה לנהוג באחריות כלפי נופליה ולשמר את הערכים שעליהם נשען **החזרה בינה לבין אזרחיה**. החזרת החללים אינה מחווה סמלית – אלא המינימום הראוי למשפחות: קבר, תשובות, תחושת סגירה והענקת היכולת להתחיל בשיקום אמיתי.

הקדמה

לקראת יום הזיכרון **לחללי מערכות ישראל** ולחללי פעולות האיבה, אנו מזהירים, על בסיס מומחיות מקצועית, כי הזמן פועל לרעת החטופים החללים, וישנה סכנה שיהפכו לחללים שמקום קבורתם לא נודע.

למעלה משנה וחצי אחרי הטבח והחטיפה ב־7 באוקטובר 2023, עדיין מוחזקים ברצועת עזה 35 חטופים-חללים, אזרחים וחיללים שלא הושבו לקבורה. השהייה הממושכת של החללים בתנאים בלתי ידועים ובאזורי לחימה פעילים מסכנת את האפשרות להשיבם ולזהותם. ככל שחולף הזמן, כך הולכת ופוחתת היכולת לאתר את השרידים, לזהות את החללים ולקבוע את סיבות מותם ומועד מותם, וגדל הסיכוי שהם יהפכו לחללים שלא נודע מקום קבורתם ולא נסיבות מותם.

מדובר לא רק בסוגיה אנושית ומוסרית עמוקה – אלא גם בסכנה מוחשית לאובדן של ראיות, של האפשרות לזיהוי החללים, ושל היכולת להעניק למשפחות ולחברה הישראלית קבר, "סגירה" ומענה. כפי שפרסמנו בעבר, להיעדר סגירה והשאת האובדן העמום משמעות כבדות משקל מבחינת [הבריאות הנפשית של המשפחות](#) [6], בריאות החברה הישראלית והזיכרון הקולקטיבי.

ניסיון מקצועי נרחב, לצד מחקרים מדעיים בתחום הפתולוגיה והמדע הפורנזי, מראים כי לזמן חשיבות רבה ביכולת לשחזר את נסיבות המוות והחיים, במיוחד בתנאים סביבתיים קשים [1]. בחלוף הזמן, אובדן מודיעיני, תהליכי ריקבון, הצפות, קריסות ומעורבות של בעלי חיים עלולים להפוך את האיתור, הזיהוי והאפיין לבלתי אפשריים.

מטרת נייר עמדה זה היא להתריע כי כל עיכוב בהחזרת החללים מעזה עלול להוביל לאובדן בלתי הפיך – ולהותיר את המשפחות, ואת המדינה, בחוסר ידיעה שאין ממנו דרך חזרה. חוסר הידיעה מתעתע עד כדי מצב שבו נותר לחלק מהמשפחות ספק אם החטופים-החללים אכן אינם בין החיים. רק החזרת החללים תוכל להתיר סופית ספק מייסר זה.

סכנת היעלמות מוחלטת – אובדן מודיעיני ותנאים סביבתיים הרסניים

ככל שחולף הזמן, גוברת הסכנה שהחטופים החללים ייעלמו כליל. מדובר בשתי סכנות מרכזיות: האחת – אובדן של מידע מודיעיני חיוני לאיתורם, והשנייה – השפעות סביבתיות קשות המאיימות על שלמות גופותיהם.

אובדן המידע: פער מודיעיני הולך ומעמיק

במקרים רבים, מיקומם של החטופים-החללים ידוע רק לאנשים בודדים – פעילי חמאס, או אזרחים מקומיים – ואלה עשויים להיהרג במהלך לחימה, להיעלם או לא להעביר את המידע לגורם אחר. ככל שחולף הזמן, כך פוחתים הסיכויים לקבל מידע ישיר, מעודכן או מהימן. כאשר אין תיעוד של מיקום, תאריך או נסיבות המוות – והמידע האנושי אינו זמין – קטנה היכולת לבצע פעולות מודרכות לאיתור ולהשבה.

תנאים סביבתיים המאיימים על השרידים

ברצועת עזה שוררים תנאים סביבתיים אשר מסכנים את החללים: חום, לחות, הצפות חוזרות וחדירת ביוב. בנוסף, תנודות קרקע וקריסות מבנים, בעיקר באזורים שהופצצו, עלולות להוביל לכיסוי, פיזור או קבורה אקראית של החללים. גם פעילות של בעלי חיים – ובהם מכרסמים, כלבים משוטטים וחרקים – עלולה לגרום לפיזור בלתי הפיך של חלקי גוף ולשחיקה של השלמות האנטומית והמבנה הגופני [1,2]. תנאים אלה עלולים להחריף במצבים של קבורה מאולתרת, אחסון זמני באתרים לא יציבים או הזזה של החללים בעקבות פעילות לחימה.

המנהרות – סביבה מסכנת במיוחד

חלק מהחללים ככל הנראה מוחזקים או מוסתרים במנהרות תת קרקעיות, שם שוררים תנאים פיזיים קיצוניים: לחות גבוהה, אוורור לקוי, סכנת הצפה וקריסה, והיעדר נגישות. במקרים של פגיעה במנהרה – כתוצאה מהפצצה, חבלה או קריסת קרקע – ייתכן פיזור של שרידים או קבירתם ללא הבחנה [3]. גם אם תימצא המנהרה בעתיד, הנזק שייגרם בינתיים עלול לשלול לחלוטין את היכולת לאתר את השרידים.

לא מדובר רק בעיכוב טכני – אלא בסכנה מוחשית שהחללים לא יימצאו לעולם. פער מודיעיני והרס סביבתי עלולים, כל אחד לחוד ובוודאי במצטבר, להפוך את החטופים החללים לנעדרים קבועים, ולשלול את האפשרות הבסיסית ביותר: להשיבם לקבר ישראל. אובדן האפשרות להשבה פיזית שולל גם את היכולת המשפטית, החברתית והטקסית לסגור מעגל – ומותיר את החברה והמשפחות במצב של אי ודאות.

מגבלות פורנזיות: אובדן מידע על סיבת המוות, מניעת חקירה ופגיעה בזכות לדעת

היכולת להבין את נסיבות המוות של החטופים החללים עלולה גם היא להיפגע אם לא יושבו בזמן. אם לא תהיה אפשרות לבצע בדיקה פתולוגית מלאה ומתועדת – המאבחנת סימני חבלה, עדויות לפגיעה מכוונת, הוצאה להורג, מניעת טיפול רפואי או הזנחה קשה – לא ניתן יהיה לקבוע מתי, כיצד ובאילו תנאים מתו.

ממצאים רפואיים פורנזיים אינם משמשים רק לצורכי תיעוד, אלא מהווים בסיס הכרחי לבירור האמת, לביסוס אחריות ולהשגת צדק [4]. קיימת חשיבות מכרעת ליכולת להציג ממצאים רפואיים, משפטיים ופתולוגיים מהימנים. בהיעדרם, קשה יהיה לגבש ממצאים מבוססים, לקיים הליך חקירתי תקף, או להעמיד לדין את האחראים – גם אם תתאפשר בעתיד חשיפת זהותם. חלון הזמן לביצוע תיעוד רפואי ומשפטי מהימן הוא קצר [3]. כל עיכוב פוגע באמינות הבדיקות העתידיות ועלול למנוע אפשרות להסקת מסקנות מבוססות על נסיבות המוות.

בנסיבות קשות ומורכבות אלו, בדיקה פורנזית של השרידים עשויה לשפוך אור על שאלות מהותיות: האם מדובר במוות שנגרם כתוצאה מהרעבה? מהזנחה רפואית? מהתעללות, מהוצאה להורג, או אולי כתוצאה מפעילות צבאית? ככל שחולף הזמן – והשבת החללים מתעכבת – כך פוחתים הסיכויים לשחזור ממצאים אלה בצורה תקפה ואמינה. את הסכנה לפגיעה ביכולת זו חיזק גם האיגוד הישראלי לרפואה משפטית, אשר הבהיר בתשובה לפנייתנו כי "חקר סיבת המוות ונסיבותיה מתבסס בעיקר על נזקים ושינויים בשלד, ולפיכך הוא תלוי בעיקר בשלמות השלד" (מכתב מתאריך 28.4.2025). ניסיון שהצטבר מהשבת חטופים חללים מראה כי עיכוב בהשבה פוגע ביכולת להבין את נסיבות המוות. חוויתו מניסיונו את המשמעות: את ההבדלים בין חללים שהובאו בחלון זמן שאפשר הבנה של נסיבות המוות והפגיעות בחיים, לבין חללים שהובאו לקבורה בשלב מאוחר מדי.

לצד ההשלכות המשפטיות, קיימת גם פגיעה אנושית עמוקה. למשפחות שיקיריהן נהרגו או מתו בשבי יש זכות בסיסית לדעת מה עלה בגורלם. הבנה של נסיבות המוות וסיבת המוות איננה עניין טכני – אלא תנאי חשוב ליכולת לעבד את האובדן, להבין מה התרחש, ולהגיע – ככל האפשר – לסגירה נפשית ומוסרית [5]. משפחות רבות אינן מבקשות רק את החזרת יקיריהן, אלא גם את הסיפור שמאחוריהם – את מה שקרה, את מה שניתן היה אולי למנוע, ואת האמת. היעדר מענה לשאלות אלו מותיר אותן בלימבו כואב, שבו האובדן אינו שלם, והאבל אינו יכול להתקיים במלואו.

השבת חללים – ערך יסוד של מחויבות לאומית, הלכתית וציבורית

השבת חללים לקבורה היא פעולה שמבטאת את עומק המחויבות של המדינה והחברה לבניה ובנותיה. לא מדובר בחובה משפטית או טקסית גרידא, אלא בביטוי של אחריות קולקטיבית, של כבוד לנופלים ושל מחויבות שאינה תלויה

בזהות הנופל או בנסיבות מותו. כאשר אדם נופל בשבי ואינו מוחזר, או כששרידיו נותרים בשבי, אי השבתו פוגעת לא רק במשפחתו, אלא גם במארג הערכי הרחב של מדינה הרואה עצמה אחראית לגורל כל אחד מאזרחיה ולוחמיה.

אחת מחוזקותיה הבולטות של החברה הישראלית היא הכבוד שהיא רוחשת לחללים ולזכרם. על בסיס ערך זה, לאורך השנים נבנה בישראל אתוס של השבת חללים – גם כאשר הדבר כרוך במחיר מדיני, מבצעי או רגשי כבד. ההחלטה להשקיע מאמצים בלתי פוסקים באיתור והשבה של נעדרים וחללים מבוססת על עקרונות עמוקים של אחריות מוסרית, של הזדהות ציבורית ושל חתירה לשלמות לאומית שאינה מניחה לקברים להיוותר ריקים או לשמות להימחק. החזרת החללים היא גם בעלת חשיבות הלכתית ודתית ויש לה השלכות משמעותיות.

מחויבות זו אינה נותרת ברמה העקרונית בלבד, אלא באה לידי ביטוי במעשי מסירות נפש, הממחישים את עומק הערכים שעליהם מושתתת החברה הישראלית: ערכות הדדיות, אחריות לאומית וכיבוד חיי אדם. חיילי צה"ל ואנשי כוחות הביטחון אשר מסרו את נפשם, והמחיר הכבד ששילמו המשפחות השכולות והלוחמים הפצועים, מבטאים את המחויבות העמוקה לעקרון שלפיו אין משאירים איש מאחור.

כאשר חללים אינם מושבים לקבורה – במיוחד לפרק זמן ממושך – נוצרת תחושת כשל מוסרי. זהו מצב שמטלטל את האמון הציבורי בכך שמדינה אינה מפקירה את נופליה, ואת ההבנה העמוקה שלפיה האחריות כלפי הנופלים אינה מסתיימת במוותם. היא נמשכת עד להשבתם למנוחה בקבר ראוי, בזהות ברורה ועם הכרה ממלכתית.

יתר על כן, היעדר פעולה נחרצת להשבת החללים משדר מסר בעייתי – מסר של קבלה שבשתיקה, של השלמה עם אובדנם כבלתי הפיך, ושל העדפה שיקולים אחרים על פני המחויבות להחזיר את החללים למולדתם. מסר כזה עלול להשפיע על תחושת המחויבות של הדור הבא, על המוכנות לשאת באחריות משותפת, ועל ערכים מרכזיים של הזדהות, הדדיות וכבוד למת. תחושת כאב עמוק מלווה משפחות רבות, בשל התחושה שממשלת ישראל לא פעלה בנחישות להשבת יקיריהן. הימנעות זו נתפסת בעיניהן לא רק כהזנחה, אלא כבגידה של המדינה במחויבותה כלפי נופליה. תחושת בגידה זו עלולה להוביל ל"פציעה מוסרית" – מצב שבו אדם חש כי הופרה התחייבות עמוקה של המדינה כלפיו או כלפי יקיריו. פציעה זו מעצימה את הסבל הנפשי, מחריפה את משבר האמון בין האזרחים למוסדות המדינה, ועלולה להכביד על ההתמודדות הקולקטיבית עם האובדן. כאשר היא מתרחשת בקנה מידה רחב, היא עשויה גם להשפיע לרעה על תחושת הלכידות החברתית ועל בריאות הציבור.

כאשר המדינה אינה משיבה את החטופים, נוצר ריחוק רגשי שעלול לשחוק את תחושת הערבות ההדדית ואת האמון בין האזרח למדינה. השבת החללים החטופים מעזה איננה סוגיה פרטית של המשפחות – אלא מבחן ליכולתה של החברה לעמוד באמות המידה שהיא עצמה קבעה. זהו מבחן של סולידריות, של נאמנות ושל מחויבות שאינה מתפוגגת גם לאחר מוות. ההתעקשות להשיב את החללים היא ביטוי של חוסן מוסרי, של נאמנות לזכרם ושל עמידה על עקרונות שגם אויב לא יכול לערער.

השלכות נפשיות: שכול מושהה, עיבוד טראומטי ופגיעה בתפקוד המשפחות^[6]

אי השבתם של החללים החטופים לקבורה בישראל משבשת את תהליך האבל של משפחותיהם, ומשאירה אותן בלימבו מתמשך של חוסר ודאות. מדובר בשכול מורכב, טראומטי ובלתי פתור, אשר כולל גם תחושת אובדן עמום, חרדה מתמשכת ותקווה מתעתעת שאולי האובדן לא התרחש.

לעומת זאת, כאשר ההשבה מתעכבת, לא מתאפשר למשפחות לעבור תהליך משמעותי של פרידה, אשר כולל ודאות פיזית, טקסי קבורה והכרה רשמית באובדן. תהליך זה הופך את האובדן לוודאי ומסייע ליצור "סגירה". ללא הוודאות, כאשר יקיריהם עודם מוחזקים בעזה, נוצרת חוויית שכול חסר, מעורער ומפוצל, המאופיין ברגשות עזים של אשמה, החמצה וחוסר אונים. רבים מבני המשפחות מתארים בלבול סביב מועדי שבעה, אזכרה וימי זיכרון, ותחושה שהאבל

"לא התחיל באמת". במקביל, הם חווים קושי לתפקד, להזדהות עם מעגלי השכול הרשמיים או למצוא מקום בתוך המענים המוסדיים הקיימים.

המצב החריג שבו אדם מוכרז כחלל, אך נותר מוחזק בידי אויב ללא קבורה, מייצר עומס רגשי אדיר. הוא מקשה על שיקום החיים, פוגע בבריאות הנפשית והפיזית, ומעמיס על בני המשפחה כולם – מהמעגל הראשון, השני והשלישי – לרבות ילדים, בני זוג, הורים, אחים, סבים וסבתות, דודים ובני דודים. המחקר מצביע על תסמינים של חרדה, דיכאון, חוסר שינה, התקפי זעם ותחושת השהיה מתמדת. במקרים מסוימים, המצוקה הנפשית החמורה גורמת להחמרה של מחלות קיימות ואף לאובדן חיים.

לכך מתווספת תחושת הדרה מתמשכת: משפחות רבות חשות כי אינן שייכות לאף קטגוריה מוכרת – לא "משפחות חטופים" ולא "משפחות שכולות" – וכי סיפורן נותר תלוי באוויר, ללא הכרה מוסדית מספקת וללא תמיכה קהילתית מתואמת.

במילים אחרות, השבת החללים אינה רק תנאי לצדק מוסרי או פורנזי – אלא גם אבן יסוד בבריאותן של המשפחות. היא הכרחית לשם ריפוי, סיום העמימות והתמודדות עם הכאב. כל עיכוב נוסף מקבע את הפצע, מעמיק את המצוקה ומותיר את המשפחות במצב של "אבל מושהה", שעלול להימשך שנים רבות ולחבל בתפקוד הבסיסי ביותר של הפרט והמשפחה. **ללא החזרת החטופים החללים ובהיעדר וודאות, בני המשפחות הופכים להיות לחיים-מתים, והחללים נשארים מתים-חיים.**

להחזיר, לפני שיהיה מאוחר מדי

כל אחד מההיבטים שתוארו לעיל – מודיעיני, פורנזי, מוסרי ונפשי – מוביל לאותה מסקנה נחרצת: הזמן אינו ניטרלי. הוא פועל לרעת החללים, לרעת משפחותיהם ולרעת יכולתה של המדינה לעמוד בחובותיה הערכיות, המשפטיות והלאומיות. ככל שחולפים השבועות והחודשים, פוחתים הסיכויים להשבה, לאיתור, לזיהוי ולקבורה. הסכנה אינה תיאורטית – היא ידועה, מוכחת ומבוססת היטב על ניסיון מצטבר מהעולם ועל ידע מקצועי מובהק.

החזרת החטופים החללים מעזה היא צו שעה – מוסרי, בריאותי, חברתי ולאומי. כל עיכוב מחריף את הסיכון לאובדן, שוחק את היכולת לזהות, לחקור ולהבין, ומותיר את המשפחות ואת החברה הישראלית בתוך ריק כואב, ללא ודאות, ללא מענה וללא סגירה. במקביל, חובתנו לעשות הכל על מנת שהחטופים החיים יוחזרו בחיים ולא יהפכו לחללים.

מסמך זה מבהיר: אין כאן סוגיה מופשטת של עקרונות – אלא צורך דחוף, ממשי ובר מימוש. מדובר במניעת היעלמות, בשמירה על היכולת לברר את האמת, ובבלימת הפגיעה המצטברת במרקם המוסרי והחברתי של ישראל. הזמן שוחק עדויות, מוחק ממצאים, מערער את הסיכוי להשבה ופוגע אנושות ביכולת להעניק למשפחות קבר, תשובות והכרה.

המסקנה ברורה: על ממשלת ישראל להגיע להסכם שיבטיח את השבתם של כל החטופים – החיים לשיקום, והמתים לקבורה. זה אינו מעשה סמלי בלבד, אלא פעולה מצילת ראיות, זהות וזיכרון. תוך חודשים – החללים עלולים להיעלם. החזרתם אינה מותרות, היא הכרח. יש להשיב את החללים, כל עוד ניתן. זהו החוב המינימלי של מדינה לאזרחיה, ושל חברה לזיכרונה.

נייר העמדה הוכן על ידי פרופ' חגי לוין, ד"ר עינת יהנה, ד"ר אמיר בלומנפלד ומר יהונתן סבן ממערך הבריאות של מטה המשפחות להחזרת החטופים.

הצוות מודה לבני משפחות חטופים חללים, ולמומחים ברפואה משפטית ובפתולוגיה, שהערותיהם סייעו לכתיבת המסמך. תודה לחוה לוסטיג-מלימובקה על הסיוע בעריכה לשונית.

רשימת מקורות

- [1] Vass, Arpad A. "Beyond the Grave – Understanding Human Decomposition." *Microbiology Today* 28 (2001): 190–192.
- [2] Vanin, Stefano, Sara Cavallini, and Francesco Giordani. "Forensic Experiments on Animal Scavenging: A Systematic Literature Review." *Forensic Science International* 351 (2023): 111495. <https://doi.org/10.1016/j.forsciint.2023.111495>.
- [3] INTERPOL. *Disaster Victim Identification Guide (DVI)*. Lyon: INTERPOL General Secretariat, 2023.
- [4] Cordner, Stephen, and Luis Fondebrider. "Forensic Anthropology in the Context of Human Rights Investigations." *Forensic Science International* 146 (2004): S127–S132. <https://doi.org/10.1016/j.forsciint.2004.09.030>.
- [5] International Committee of the Red Cross (ICRC). *Missing People, DNA Analysis and Identification of Human Remains: A Guide to Best Practice in Armed Conflicts and Other Situations of Armed Violence*. Geneva: ICRC, 2009.

[6] מטה משפחות החטופים, מערך הבריאות. שכול באי ודאות – בריאות משפחות החטופים והחללים: אתגרים, צרכים והמלצות. פברואר 2025. https://media.bringthemhomenow.net/media/%D7%93%D7%95%D7%97+-%D7%A9%D7%9B%D7%95%D7%9C+%D7%91%D7%90%D7%99+%D7%95%D7%95%D7%93%D7%90%D7%95%D7%AA+-%D7%91%D7%A8%D7%99%D7%90%D7%95%D7%AA+%D7%9E%D7%A9%D7%A4%D7%97%D7%95%D7%AA+%D7%94%D7%97%D7%98%D7%95%D7%A4%D7%99%D7%9D+%D7%94%D7%97%D7%9C%D7%9C%D7%99%D7%9D+%E2%80%93%D7%90%D7%AA%D7%92%D7%A8%D7%99%D7%9D%D7%A6%D7%A8%D7%9B%D7%99%D7%9D+%D7%95%D7%94%D7%9E%D7%9C%D7%A6%D7%95%D7%AA/1_vxqy49s0/320857172